

Патријарх Порфирије и епископи Иринеј и Дамаскин на прослави 150. годишњице Сомборске гимназије

Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије присуствовао је 4. новембра 2022. године у Народном позоришту у Сомбору свечаној академији поводом 150. годишњице постојања Гимназије Вељко Петровић. У пратњи Светејшег Патријарха били су Преосвећена господа епископи бачки Иринеј и мохачки Дамаскин.

Поздравне речи на почетку свечане академије упутио је директор Гимназије г. Душан Мишковић који је говорио о значају великог јубилеја који ове године обележава сомборска Гимназија.

Његова Светост Патријарх српски господин Порфирије је одржао пригодно слово, честитајући јубилеј директору, професорима и ученицима Гимназије.

„Ваше Преосвештенство, монсињоре бискупе Римокатоличке Цркве,

представниче Реформаторске Цркве, уважени господине министре, али, изнад свега, драги и уважени господине директоре Гимназије Вељко Петровић, сви други који су присутни, даме и господо, браћо и сестре! Сам повод нашег данашњег сабрања је изузетан, веома вредан, а може се с пуним правом рећи и историјски. Човек мора бити радостан када се окупљамо поводом какав је повод који нас је данас сабрао. Али и сваки други долазак у Сомбор причињава радост, верујем, сваком човеку, јер ако се неки српски град може поносити својом просветом, историјом свога школства, историјом уопште, ту Сомбор стоји у самом врху. Повест сомборског школства је многим од вас познатија него мени, али, у сваком случају, мени је познато да је разнолика и да је веома богата. Од претпоставке првих образовних подухвата на подручју на коме ће настати Сомбор, а везују се за доминикански ред у 16. столећу, преко турског доба када је уз две медресе овде било шест основних школа, до првих граничарских основних школа на српском и немачком језику првих година 18. столећа, затим школу уз православну цркву насталу 1717. године и 1722. уз римокатоличку цркву. Први покушај средњошколског образовања у Сомбору је настао у оквиру Српске православне Црквене општине, која је половином 18. столећа основала средњу Граматикалну школу, коју је заменила Градска граматикална школа која је радила 1785. Године. Само ћу поменути капиталну чињеницу да је у Сомбору 1778. године основана прва школа за образовање српских учитеља, која постоји и данас, после два и по столећа.

Гимназија Вељко Петровић чију 150. годишњицу данас свечано обележавамо, прва је и једина гимназија покренута на простору данашње Покрајине Војводине у 19. Веку као двојезична, српско-мађарска. На дугој просветној традицији града, уз снажну акцију коју су почетком 1870-их водили заслужни градоначелник Сомбора Петар Вукићевић и посланик града у мађарском парламенту др Ника Максимовић, а уз подршку сомборског проте, а будућег српског патријарха Георгија Бранковића и угарског министра просвете Агаштона Трефорта, у Сомбору је основана прва двојезична српско-мађарска осмогодишња Државна гимназија.

Током 150 година постојања, из школских клупа сомборске Гимназије изашао је велик број касније знаменитих личности у српској и мађарској култури и науци, а осим осталих и српски књижевник и академик Вељко Петровић, први председник Народне управе, тојест Владе Војводине присаједињене Србији, др Јован Јоца Лалошевић, најпознатији мађарски лингвиста и академик Геза Барци, сликар и академик Милан Коњовић, сликар и академик Иван Радовић, књижевни историчар и академик Младен Лесковац, књижевник и академик

Јанош Херцег, историчар и академик Сима Ћирковић, први српски роботичар и академик Рајко Томовић, нуклеарни физичари и академици Богдан Маглић, Милош Новаков и Стеван Коички, најцитиранији српски научник у свету академик Иван Гутман, и наравно овде са нама данас присутни владика бачки др Иринеј, са којим сви ми заједно делимо радост данашњег јубилеја. Чак и они који имају најопштије информације о овим знаменитим ученицима Гимназије Вељко Петровић, сигурни су да су то самосвојне личности, чврсто укорене у својој култури и у своме идентитету, духовном идентитету. То су личности које у гимназији нису само стицале знања него су се и васпитавале, укоренивале у својој култури и тако биле способне да дају тако велики допринос српској или мађарској, а самим тим, неретко и општечовечанској култури и науци.

Имам потребу да поновим оно што је можда већ опште познато, а то је да је словенска и српска реч образовање, реч која у својој основи има образ. Реч образ срећемо на првим страницама Библије, где се говори о стварању човека, о томе како је Бог створио човека, и тамо се каже да је човек створен по образу и подобију Божјем. Најједноставније говорећи, кад говоримо о образу Божјему човеку, ми говоримо о даровима, о талентима, о капацитетима које је човек добио од Бога, добио као дар, али је добио дарове који чине тај образ у њему, да се даље образује, да негује, да култивише, да развија те дарове у складу са својом природом. И у том смислу, када говоримо о образовању, ми не говоримо само о спољашњем стицању информација из неке, било које области, него говоримо о унутарњем развоју или сазревању човека коме је циљ подобије Божје или, можемо рећи, које има за циљ оно што је некада у антици назначено као развијање и стицање врлина. И отуда не кажемо да је увек учен човек онај који има много знања из разних области, истовремено и образован. Тојест, може да постоји дисхармонија, један шизофрени расцеп у човеку, да с једне стране има многа знања, али да нема унутарњу ограду врлине која та знања употребљава у складу са својом природом, а самим тим на опште добро.

Чињеница је да је ова школа дала многе људе који су у правом смислу те речи образовани. Људе које смо поменули, који су били велики стручњаци, велики зналци свако из своје области, али истовремено људи који су у темељу свога живота, али и у темељу примене својих знања, а и кроз читав живот имали врлину и знали да и унутарња знања и спољашња знања треба да буду врлина. С обзиром на то да је гимназија о којој говоримо гимназија која ствара, у правом смислу те речи, образоване људе, на предлог једног од сомборских гимназијалаца, на предлог Његовог Преосвештенства Епископа

бачког г. Иринеја, Свети Архијерејски Синод је одлучио да Гимназију Вељко Петровић у Сомбору, на ову годишњицу, сто педесету годишњицу постојања, и веома успешног рада на образовању младих, одликује најзначајнијим одликовањем Српске Православне Цркве, које носи име првог свесрпског просветитеља и најважнијег учитеља пута који у живот води, орденом Светог Саве првог степена.”

Орден Светог Саве првог степена, којим је Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве одликовао Гимназију Вељко Петровић у Сомбору, Његова Светост Патријарх српски г. Порфирије потом је уручио г. Душану Мишковићу, директору Гимназије.

Присутнима су се обратили министар просвете у Влади Републике Србије г. Бранко Ружић, државни секретар министарства просвете Републике Мађарске г. Золтан Маружа, као и г. Антонио Ратковић, градоначелник Сомбора. На свечаној академији учествовали су чланови хора, оркестра и драмске секције Гимназије, који су извели пригодан сценско-музички програм.

Свечаној академији присуствовали су заменик покрајинског секретара за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице гђа Слађана Бурсаћ, управник суботичке бискупије Римокатоличке Цркве монсињор Ференц Фазекаш, бискуп Реформиране хришћанске калвинске Цркве у Хрватској г. Петар Сен,, представници Јеврејске заједнице, као и личности верског, друштвеног и културног живота Сомбора.

ИСТАКНУТИ УЧЕНИЦИ СОМБОРСКЕ ГИМНАЗИЈЕ

dr. Miroslav Gligaric (1947), profesor, znanstvenik i prevodilac u oblasti srpskog i hrvatskog jezika, autor i koautor nekoliko udžbenika i zbornika.

Dr. Miroslav Gligaric, profesor i prevodilac u oblasti srpskog i hrvatskog jezika, autor i koautor nekoliko udžbenika i zbornika.

Dr. Miroslav Gligaric, profesor i prevodilac u oblasti srpskog i hrvatskog jezika, autor i koautor nekoliko udžbenika i zbornika.

Dr. Vukobrat Stokich (1915), profesor, znanstvenik i prevodilac u oblasti srpskog i hrvatskog jezika.

